

Στά ἴχνη τῶν Ἁγίων

Ἀφιέρωμα στους ἅγιους Τρεῖς Ἱεράρχες (30 Ἰανουαρίου)

Τό θέμα γιά τούς ἅγιους Τρεῖς Ἱεράρχες θά ἦταν καλό νά παρουσιασεῖ ἀπό τά ἴδια τά παιδιά τοῦ Μέσου Κατηχητικοῦ εἴτε σά μικρότερα παιδιά εἴτε σά πλαίσια μιᾶς γιορτῆς, στήν ὁποία θά μπορούσαν νά προσκαλέσουν τούς συμμαθητές καί τούς καθηγητές τους. Ἄν δέν εἶναι αὐτό δυνατό, ὁ κατηχητής μπορεῖ ν' ἀντλήσει στοιχεῖα ἀπ' ὅσα λέγονται παρακάτω καί νά τά παρουσιάσει εἴτε μέ ἀφηγηματικό τρόπο εἴτε κάνοντας σά παιδιά διάφορες ἐρωτήσεις. Γιά τήν ἱστορία τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν βλ. καί Βοήθημα Κατωτέρου Γ' «Ὁ Θεός στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας», σ. 97-100.

Ὁ χῶρος διαμορφώνεται ἀνάλογα καί ἐμφανίζεται ἕνας δημοσιογράφος καί ἐπτά παιδιά Γυμνασίου, πού εἶναι καλεσμένα στήν ἐκπομπή. Ὅλη ἡ ἐκπομπή ἢ μόνο τό παιχνίδι πού παρουσιάζεται μπορεῖ νά συνοδεύεται μέ προβολή (βλ. CD μέ ὑλικό). Κάθε ἀστερίσκος * δηλώνει ἀλλαγὴ διαφάνειας.

Δημοσιογράφος: Καλημέρα, κυρίες καί κύριοι! Καλῶς ἦρθατε καί πάλι στήν ἐκπομπή μας. * **30 Ἰανουαρίου** σήμερα, καί βρισκό-

μαστε έδω για να συζητήσουμε με μαθητές των τριών τάξεων του Γυμνασίου. Νά σας τους συστήσω (αναφέρει το όνοματεπώνυμο και την τάξη του καθενός). Το θέμα της συζήτησής μας, παιδιά, είναι η γιορτή σας. Γιορτάζετε σήμερα, έτσι δεν είναι;

Α: Μάλιστα. * **Γιορτάζουν οι Άγιοι Τρεις Ίεράρχες, * γιορτάζουμε κι εμείς!**

Β: * Οι τρεις Άγιοι είναι οι προστάτες των Γραμμάτων. Από τον 4ο αιώνα που έζησαν μέχρι και σήμερα μένει άζεπεραστη ή αϊγλη της σοφίας τους. Γι' αυτό κάθε χρόνο, στις 30 Ίανουαρίου, γιορτάζουν όλοι οι δάσκαλοι και οι μαθητές.

Δ: Γνωρίζετε, λοιπόν, * ποιοί είναι οι τρεις προστάτες της Παιδείας μας.

Γ: Ασφαλώς. * **Ο Μέγας Βασίλειος, * ο Γρηγόριος ο Θεολόγος** και * **ο Ίωάννης ο Χρυσόστομος.** Από μικρά παιδιά άκούμε γι' αυτούς τους Άγιους Τρεις Ίεράρχες.

Δ: Τί είναι αυτό που σας έντυπωσιάζει περισσότερο στή ζωή τους;

Α: Έμένα μου κάνει έντύπωση τό γεγονός ότι ήταν * **πανεπιστήμονες**: σπούδασαν όλες σχεδόν τίς έπιστήμες: νομική, αριθμητική, φιλοσοφία, ιατρική, γεωμετρία, ρητορική, μουσική!

Ε: * Έμένα μ' έντυπωσιάζει πόσο αγαπούσαν τον Θεό και πώς υπηρετούσαν τον άνθρωπο.

Δ: Κι έσένα, (τ' όνομά του)... .., τί σου μιλάει περισσότερο;

Στ: * Αυτό που θαυμάζω στους Τρεις Ίεράρχες είναι ότι θά μπορούσαν να έχουν κάνει καριέρα ως ρήτορες, δικηγόροι, ως πανεπιστημιακοί, αλλά αυτοί **προτίμησαν να μείνουν ταπεινοί * κι έδωσαν τά πάντα στους ανθρώπους από αγάπη.**

Δ: Πολύ ώραία! Άς ρωτήσουμε τώρα τους μικρότερους τίς παρέας μας. Τί σημαίνει για σας ή σημερινή μέρα;

Ζ: Έμένα μου άρέσει πού ως μαθητής έχω για προστάτες μου αυτούς τους τρεις μεγάλους Άγίους. * Στέκουν, βέβαια, πολύ ψη-

λότερα από μᾶς, ἀλλὰ ἀποτελοῦν **τά πιά φωτεινά πρότυπα** στήν ἡλικία πού βρισκόμαστε.

Δ: Ἐσύ, (τ' ὄνομά του)... .., τί ἔχεις νά μᾶς πεις;

Η: Καί γιά μένα εἶναι πολύ σημαντική αὐτή ἡ μέρα. Ἀπό μικρή εἶχα ἀκούσει γιά τή ζωή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί τούς θαύμασα. Τώρα πού εἶμαι στό Γυμνάσιο ἔχω βάλει **στό γραφεῖο μου * τήν εἰκόνα τους** καί τίς ὥρες πού διαβάζω ζητάω τή βοήθειά τους. Νομίζω πώς μποροῦν καλύτερα ἀπ' ὅλους νά μέ βοηθήσουν...

Δ: Συμπαράσταση ἀπό μεγάλους φίλους πού 'ναι φίλοι τοῦ Θεοῦ! Πολύ αἰσιόδοξο τό μήνυμά σου! Γιά νά δοῦμε ὅμως τώρα, ποιά ἀπό τίς τρεῖς μορφές ξεχωρίζετε; Ποιόν θεωρεῖς ἐσύ, (τ' ὄνομά του)... .., πιά σπουδαῖο;

Α: Μέ τήν ἐρώτηση αὐτή μοῦ θυμίζετε τίς διαμάχες πού εἶχαν στό Βυζάντιο οἱ χριστιανοί γιά τό ποιός ἀπό τούς Τρεῖς Ἱεράρχες εἶναι ὁ σπουδαιότερος.

Δ: Στ' ἀλήθεια, πῶς ἔχει αὐτή ἡ ἱστορία;

Γ: Νά σᾶς πῶ; Οἱ πιστοί, ἀνάλογα μέ τό ποιόν Ἅγιο θεωροῦσαν ἀνώτερο, χωρίστηκαν σέ τρεῖς ομάδες: **Βασιλίτες, Γρηγορίτες καί Ἰωαννίτες**. Ἀλλά οἱ Ἅγιοι θλίβονταν μ' αὐτόν τόν διαχωρισμό. Ἐμφανίστηκαν λοιπόν σέ ὄραμα στόν **ἅγιο Ἰωάννη, τόν ἐπίσκοπο Εὐχαΐτων**, καί δήλωσαν πώς δέν θέλουν νά τούς ξεχωρίζουμε, ἀλλά νά τούς γιορτάζουμε ὅλους μαζί. Ἀπό τότε ὀρίστηκε ἡ κοινή γιορτή τους στίς 30 Ἰανουαρίου.

Ε: Ὁ ἐπίσημος πανηγυρισμός τῆς γιορτῆς τους ὡς προστάτες τῶν Γραμμάτων στό ἐλληνικό κράτος καθιερώθηκε τό **1841** ἀπό τό νεοσούστατο τότε **Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν**.

Δ: Συγχαρητήρια, ἐσεῖς γνωρίζετε ὅλη τήν ἱστορία! Καί θαυμάζετε ἐξίσου καί τούς Τρεῖς;

Γ: Ναί!

Δ: Κι ἐσύ, (τ' ὄνομά του)... .., τό ἴδιο;

Β: Ναί, συμφωνῶ κι ἐγώ ὅτι καί οἱ Τρεῖς εἶναι ἐξίσου ἀξιοθαύ-

μαστοι. Μόνο, νά, ξεχωρίζω κάποια σημεία από τή ζωή του κάθε Ἁγίου πού ἰδιαίτερα μέ συγκινουῦν!

Δ: Θά ἤθελες νά μᾶς πεῖς ἓνα ἀπό αὐτά;

Β: Ἀπό μικρός θυμᾶμαι πού μᾶς ἔλεγε ἡ δασκάλα μας * γιά τή φιλία, ὅτι **ὑπόδειγμα ἀληθινῆς καί δυνατῆς φιλίας ἦταν ὁ Βασίλειος καί ὁ Γρηγόριος**. Μοῦ ἀρέσει αὐτό πού λέγεται, ὅτι * εἶχαν **μία ψυχή σέ δύο σώματα**, κι ἄς ἦταν διαφορετικοί χαρακτήρες. Μέ βοηθαίει καί σίς δικές μου φιλίες. Βλέπω ὅτι καί στή δική μου παρέα μπορούμε νά εἴμαστε ἀλλιώτικοι τύποι, ἀλλά νά διατηροῦμε ἀληθινή φιλία· ἀρκεῖ νά ξεκινᾶμε ἀπό τίς ἴδιες βάσεις καί νά ἔχουμε τίς ἴδιες ἀρχές.

Η: Ἐγώ δέν μπορῶ νά ξεχάσω τόν διάλογο τοῦ Βασιλείου μέ τόν **ἐπαρχο Μόδεστο**, τόν ἀπεσταλμένο τοῦ **ἀρειανοῦ αυτοκράτορα Οὐάλη**. Προτιμοῦσε ὁ Βασίλειος νά χάσει καί τή θέση καί τή ζωή του ἀκόμη, παρά νά συμβιβασεῖ σέ θέματα πίστεως.

Α: Καί οἱ τρεῖς Ἁγιοὶ ἦταν **ἀσυμβίβαστοι καί μέ τό κακό καί μέ τήν αἴρεση!**

Δ: Ἐσύ, (τ' ὄνομά του)..., τί θά μᾶς ἔλεγες;

Ε: Ἐμένα μοῦ ἀρέσουν πολλά ἀπό τά κείμενα τῶν Ἁγίων, καί πίο πολύ ἡ ὁμιλία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πρὸς τούς νέους. Ἐκεῖ συστήνει νά μελετᾶμε ὅλους τους κλασικούς συγγραφεῖς, νά ὠφελούμαστε ἀπό τή σοφία τους, ἀλλά * **νά μοιάζουμε σίς μέλισσες** πού ἀπό κάθε λουλούδι παίρνουν μονάχα τή γύρη. Νά ἀντλοῦμε, δηλαδή, ἀπό τά τόσα κείμενα πού ἔχουν γραφεῖ αὐτά πού μᾶς ὠφελοῦν καί νά μένουμε μακριά ἀπό στοιχεῖα πού ἴσως βλάψουν τόν ἐσωτερικό μας κόσμο. Θεωρῶ ὅτι εἶναι πολύ βασική συμβουλή γιά τήν ἡλικία μας, γιατί σήμερα φτάνουν πιά στά χέρια μας πολλά βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια, ἀμέτρητα κείμενα ἀπό τό διαδίκτυο καί πρέπει νά προσέχουμε τήν ποιότητά τους καί τό περιεχόμενό τους.

Δ: Ποιός ἄλλος θά ἤθελε νά μᾶς πεῖ κάτι πού τόν συγκινεῖ ἀπό

τή ζωή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν;

ΣΤ: Προτοῦ μιλήσουμε γιά κάποιον ἄλλο Ἅγιο, θά ἤθελα κι ἐγώ νά προσθέσω γιά τόν Μέγα Βασίλειο ὅτι θαυμάζω * τήν οἰκογένεια ἀπό τήν ὁποία προέρχεται. Ἡ μητέρα του, **ἡ ἁγία Ἐμμέλεια**, ἦταν, φαίνεται, πολύ χαρισματικός ἄνθρωπος. Ἐνέπνευσε τά παιδιά της καί **ἁγίασε ὅλη ἡ οἰκογένειά της**, τήν ὁποία τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας κάθε χρόνο **τήν Κυριακή μετὰ τά Φῶτα!** Σκέφτομαι τί ὥραϊα κι εὐλογημένα θά περνοῦσαν τά παιδικά τους χρόνια ἐκεῖνα τά ἀδέρφια! Ἀνήκω κι ἐγώ σέ πολύτεκνη οἰκογένεια, γι' αὐτό τούς ἐπικαλοῦμαι συχνά.

Ζ: Θά ἤθελα νά πῶ κι ἐγώ κάτι * γιά τόν ἅγιο Βασίλειο, **τόν ἐπίσκοπο τῆς Καισάρειας**, μιᾶς κι ἔχω καί τ' ὄνομά του! Στήν ἐποχή πού ζοῦμε καί στήν κρίση πού περνάει ἡ χώρα μας ἔρχεται στόν νοῦ μου τό κορυφαῖο ἔργο του: * **ἡ Βασιλειάδα**. Ἔδωσε ὅλη τήν περιουσία του κι ἔχτισε μία ὀλόκληρη πόλη: **νοσοκομεῖο, ὀρφανοτροφεῖο, γηροκομεῖο, λεπροκομεῖο, ναό...** Καί μάλιστα σ' ὅλα αὐτά διακονοῦσε **ὁ ἴδιος ὡς γιατρός**, προσφέροντας μέ ἀγάπη καί θυσία τίς ὑπηρεσίες του σέ τόσους ἀσθενεῖς! Δέν σκέφτηκε ποτέ τόν ἑαυτό του **κι ἄς εἶχε ἀδύναμη κράση**.

Α: Ἀπορῶ πότε προλάβαινε κι * ἔγραφε ὅλα ἐκεῖνα τά ἔργα, τίς ὁμιλίες, τίς ἐρμηνεῖες, τήν περίφημη **Ἑξαήμερο**, ὅπου ἐξηγεῖ τά σχετικά μέ τή δημιουργία τοῦ κόσμου!

Δ: Ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, τελικά ὅλοι θαυμάζετε πió πολύ τόν Μέγα Βασίλειο; Ἡ θά μοῦ πείτε κάτι καί γιά τούς ἄλλους Ἱεράρχες;

Ε: Εἶναι πολύ μεγάλες προσωπικότητες, ἀλλά ἐμεῖς νά, ξέρουμε κάτι λίγα ἀπό τό σχολεῖο καί ἀπό τό Κατηχητικό. Πρόπερσι στή γιορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν μιλούσαμε γιά τόν * ἅγιο Γρηγόριο καί ἐντυπωσιάστηκα ὅταν ἔμαθα ὅτι πῆγε * στήν Κωνσταντινούπολη σέ μία πολύ κρίσιμη ἐποχή, τότε πού οἱ αἰρετικοί εἶχαν ἐπικρατήσει παντοῦ, σ' ὅλους τούς ναούς. * Ὁ Γρηγόριος ξεκίνησε ἀπό μία μικρή ἐκκλησία, τήν **ἁγία Ἀναστασία**, ὑπερασπίστηκε μέ θέρμη τήν

Ὁρθοδοξία καί κατατρόπωσε τόν Ἄρειο!

Γ: * Ἐγώ τόν θαυμάζω γιατί, παρόλο πού ἀγαποῦσε τήν ἡσυχία, ὅταν τόν κάλεσε ἡ Ἐκκλησία βρέθηκε στό ἐπίκεντρο τῶν ἐξελίξεων ὡς **πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως**.

Β: Πές καί τό ἄλλο ὅμως, πῶς ὅταν δημιουργήθηκαν ἐντάσεις γύρω ἀπό τό πρόσωπό του, **ἀποσύρθηκε ἀπό τόν πατριαρχικό θρόνο γιά νά ἐπικρατήσει ἡ εἰρήνη στήν Ἐκκλησία...** Ὑπέροχη μορφή μέ πολύ μεγάλη εὐαισθησία...

ΣΤ: * Καί τά **ἑκατοντάδες ποιήματά του** φανερόνουν ὄχι μόνο τό ἐξαιρετικό του ταλέντο, ἀλλά καί τήν ὁμορφιά τῆς ψυχῆς του. Κι ἐπειδή μοῦ ἀρέσει πολύ ἡ ποίηση, χαίρομαι πού ἕνας μέγας Ἅγιος ἦταν καί ποιητής!

Α: * Ἔνα ἀπό τά δυνατά του μηνύματα εἶναι ἐκεῖνος ὁ λόγος του: **«Μνημονευτέον τοῦ Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀναπνευστέον!»**. Μᾶς προτρέπει νά θυμόμαστε τόν Θεό πιο πολύ κι ἀπό ὅσο ἀναπνέουμε!

Δ: Μά ἐσεῖς εἶστε πολύ καλά διαβασμένοι! Μήπως αὐτά εἶναι στήν ὕλη τῶν ἐξετάσεών σας καί τά ἔχετε μάθει ἀπ' ἔξω;

Η: Μακάρι νά ἦταν οἱ βίοι τῶν ἁγίων στήν ἐξεταστέα ὕλη... πού τέτοια τύχη!

Δ: Σίγουρα θά ξέρετε νά μᾶς πείτε κάποιες πληροφορίες καί * γιά τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο. Θέλετε νά παίξουμε ἕνα παιχνίδι γι' αὐτόν;

Ζ: Ὠραία ἰδέα!

(Τό παιχνίδι, ὅπως εἰπώθηκε παραπάνω, συνοδεύεται ἀπό προβολή, βλ. CD μέ ὑλικό).

* Ποῦ γεννήθηκε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος;

* **Στήν Ἀντιόχεια.**

* Ποιά ἦταν μητέρα του;

* **Ἡ ἁγία Ἀνθοῦσα.**

* Πῶς ὀνομαζόταν ὁ εἰδωλολάτρης δάσκαλός του καί τί ἐπιθυμοῦσε γιά τόν Ἰωάννη;

* Λιβάνιος, κι ἐπιθυμοῦσε ν' ἀφήσει τόν Ἰωάννη διάδοχο στή σχολή του.

* Πόσα ὀρφανά καί χῆρες ἔτρεφε ὁ ἅγιος Χρυσόστομος στήν Κωνσταντινούπολη;

* 7.000.

* Τί ἔλεγε γιά τήν Ἁγία Γραφή;

* Ἀδύνατο νά σωθεῖ ὁ ἄνθρωπος δίχως τή μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

* Ποιά αὐτοκράτειρα τόν ἐξόρισε;

* Ἡ Εὐδοξία.

* Ποιά ἦταν τά τελευταῖα του λόγια;

* Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν!

* Ποιό εἶναι τό πιό γνωστό λειτουργικό κείμενο τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου;

* Ἡ Θεία Λειτουργία.

Δ: Συγχαρητήρια, παιδιά! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ πού δεχθήκατε τήν πρόσκλησή μας καί λαμπρύνετε σήμερα μέ τήν παρουσία σας τήν ἐκομπή μας. Ἦταν πραγματικά εὐτύχημα πού σᾶς εἶχαμε μαζί μας τέτοια μέρα. Μᾶς πλουτίσατε μέ τίς γνώσεις σας καί μέ τίς τόσο ὁμορφες σκέψεις σας. Ζωντανέψατε ἀνάμεσά μας τούς ἅγιους Τρεῖς Ἱεράρχες, τούς προστάτες τῶν Γραμμάτων. Σᾶς εὐχόμαστε ὀλόψυχα «Καλή πρόοδο!». Οἱ προστάτες ἅγιοι νά εἶναι στή ζωή σας ὁδοδείκτες, ἔμπνευση καί πρότυπα...

Γ: Κι ἐμεῖς σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τήν εὐκαιρία πού μᾶς δώσατε. Θά θέλαμε πρὶν φύγουμε, ἂν ὁ χρόνος τό ἐπιτρέπει, νά σᾶς ποῦμε κι ἕνα ἀπό τά τραγούδια πού ξέρουμε γιά τούς Τρεῖς Ἁγίους πού τόσο ἀγαποῦμε.

Δ: Θά σᾶς ἀκούσουμε μέ πολύ μεγάλη χαρά!

(Τά παιδιά τραγουδοῦν ἕνα ἀπό τά τραγούδια γιά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες, βλ. CD μέ ὑλικό).

Ε: Κι ἓνα ποίημα θά θέλαμε νά ἀφιερῶσουμε σέ ὅλους τοὺς δασκάλους πού σήμερα γιορτάζουν καί τοὺς τιμοῦμε.

Στό δάσκαλο

Σμίλεψε πάλι, δάσκαλε, ψυχές!
Κι ὅ,τι ἀπόμεινε ἀκόμη στή ζωή σου,
μὴν τ' ἀρνηθεῖς!
Θυσίασέ το ὡς τή στερνή πνοή σου.

Χτίστ' τό παλάτι, δάσκαλε σοφέ!
Κι ἂν λίγη δύναμη μέσ στό κορμί σου μένει,
μὴν κουρασθεῖς!
Εἶν' ἡ ψυχὴ σου ἀτσαλωμένη.

Θέμελα βάλε τώρα πιό βαδιά.
Ὁ πόλεμος νά μὴν μπορεῖ νά τὰ γκρεμίσει.
Σκάψε βαδιά.
Τί κι ἂν πολλοί σ' ἔχουνε λησμονήσει...

Θά θυμηθοῦνε κάποτε κι αὐτοί,
τό χρέος πού βαστᾶς σάν Ἄτλαντας στήν πλάτη.
Ἵπομονή! Χτίζε, σοφέ,
τῆς κοινωνίας τό παλάτι.

Κ. Παλαμᾶς

(Ὁ δημοσιογράφος χειροκροτᾷ μέ ἐνθουσιασμό).

Δ: Στούς δασκάλους, λοιπόν, καί στούς μαθητές πού σήμερα γιορτάζουν εὐχόμαστε «Χρόνια πολλά!». Κυρίες καί κύριοι, σᾶς εὐχαριστοῦμε πού μέινετε μαζί μας. Χαίρετε!

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Εἰκόνες τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν.
2. Ὑλικό γιὰ τὴν ἐκπομπή.
3. Ἀπολυτίκιο καὶ μεγαλυνάριο
σέ ἀρχεῖο κειμένου καὶ ἤχου.
4. Τραγούδια σέ ἀρχεῖο κειμένου, ἤχου καὶ προβολή.
5. Ἀκροσιχίδα.
6. Κάρτα γιὰ τοὺς καθηγητές.